

ΟΡΥ ΖΟΥΝΗ
Τάξη στο χάος

ΟΡΥ ΖΟΥΝΙ
Ordo ab Chao

ΟΡΥ ΖΟΥΝΗ
Τάξη στο χάος

ΟΡΥ ΖΟΥΝΙ
Ordo ab Chao

Η έκδοση πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της έκθεσης

«Όπου Ζούνη - Τάξη στο χάος»

Μουσείο Μπενάκη: Κτήριο Οδού Πειραιώς, Αθήνα

22 Δεκεμβρίου 2016–26 Φεβρουαρίου 2017

The catalogue was first published on the occasion of the exhibition

“Opy Zouni - Ordo ab Chao”

Benaki Museum: Pireos Street Annexe, Athens

22 December 2016–26 February 2017

ΕΚΔΟΣΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Ελένη Αθανασίου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Μαρία Σαρρή

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Αναστασία Καραμάνη

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

P. RESTANY ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γεωργία Νικολαράκη

ΒΟΗΘΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Μαρία Κατσαμπάνη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Αλέξανδρος Ζούνης

Δημήτρης Γέρος

Στέφανος Στουρνάρας

Γιάννης Βαχαρίδης

Σπύρος Δεμερτζής

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Θύμιος Πρεσβύτες

Θοδωρής Αναγνωστόπουλος

(Peak publishing)

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Μ. Σπύρου & ΣΙΑ Α.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ

Μάντης Ι. & ΥΙΟΙ Ε.Ε.

PUBLICATION

CATALOGUE EDITOR

Eleni Athanassiou

GREEK TEXTS EDITING

Maria Sarri

TRANSLATION

OF ENGLISH TEXTS

Anastasia Caramani

TRANSLATION OF TEXT BY

P. RESTANY INTO GREEK

Georgia Nikolarakí

ASSISTANCE

BIBLIOGRAPHY EDITING

Maria Katsabani

PHOTOGRAPHS

Alexander Zounis

Dimitris Yeros

Stefanos Stournaras

Yiannis Vacharidis

Spyros Demertzis

ARTISTIC DESIGN

AND LAYOUT

Thymios Presvytis

Thodoris Anagnostopoulos

(Peak publishing)

PRINTING

Spirou Print S.A.

BINDING

J. Mandis & Sons

ΕΚΘΕΣΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

Ελένη Αθανασίου

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ναταλία Μπούρα

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Peak publishing

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Μαρία Σαρρή

Μυρτώ Καούκη

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Αναστασία Καραμάνη

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

Νίκος Πασχαλίδης

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Νικολέττα Μέντη

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθηνά Ησαΐα

ΧΟΡΗΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Μαρία Θρουβάλα

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τμήμα Εκπαιδευτικών

Προγραμμάτων

Μουσείου Μπενάκη

ΦΩΤΙΣΜΟΙ

Στέφανος Γιατζής

ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΕΡΓΩΝ

Καραβίας Art Insurance

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ

MoveArt

EXHIBITION

CURATOR

Eleni Athanassiou

EXHIBITION DESIGN

Natalia Boura

GRAPHIC DESIGN

Peak publishing

COORDINATION

Maria Sarri

Myrto Kaouki

ENGLISH TRANSLATIONS

Anastasia Caramani

DIGITAL PRINTING

Nikos Paskalidis

COMMUNICATION

Nicoletta Menti

PRESS OFFICE

Athina Isaia

SPONSORSHIP PROGRAMME

Maria Throuvala

EDUCATIONAL PROGRAMMES

Department

of Educational Programmes

of the Benaki Museum

LIGHTING

Stefanos Yiagtzis

INSURANCE OF WORKS

Karavias Art Insurance

TRANSPORTATION &

INSTALLATION OF WORKS

MoveArt

ISBN: 978-960-476-203-3

© Έκδοσης - Publication: 2016 Μουσείο Μπενάκη, Αλέξανδρος Ζούνης - Benaki Museum, Alexandros Zounis

© Κειμένων - Texts: Οι συγγραφείς - The authors

© Φωτογραφιών - Photos: Οι φωτογράφοι - The photographers

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ: Κουμπάρη 1 και Βασιλίσσης Σοφίας, 10674 Αθήνα, Τ. 210 - 36 71000

BENAKI MUSEUM: 1 Koumbari street, 10674, Athens, Greece, T. 210 - 36 71000

www.benaki.gr

Απαγορεύεται η ολική ή μερική ανατύπωση, αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του κειμένου ή της εικονογράφησης του βιβλίου χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Any unauthorised copying or reprinting of the catalogue without the written consent of the publisher is prohibited.

ΜΕΓΑΛΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ - MAJOR SPONSOR

ONASSIS
ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ
ΙΔΡΥΜΑ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
WITH THE SUPPORT

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ
EXHIBITION COMMUNICATION SPONSOR

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ - SPONSORS

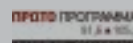

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Κοινοφελές Ίδρυμα
Ιωάννη Σ. Λάτση

ΜΟΝΙΜΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ
PERMANENT COMMUNICATION SPONSORS OF THE BENAKI MUSEUM

ΟΡΥ ΖΟΥΝΗ
Τάξη στο χάος

ΟΡΥ ΖΟΥΝΙ
Ordo ab Chao

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Ελένη Αθανασίου
CURATORSHIP
Eleni Athanassiou

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
BENAKI MUSEUM

Περιεχόμενα Contents

Άγγελος Δελιβορριάς Χαιρετισμός	9
Angelos Delivorrias Greeting	9
Ελένη Αθανασίου Ο ρομαντικός ορθολογισμός συναντά την ποιητική έκφραση	10
Eleni Athanassiou Romantic rationalism meets poetic expression	11
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ 1941-2008	22
TIMELINE 1941-2008	28
Ελένη Γλύκατζη-Ahrweiler Η φωτιά κάτω από τον πάγο	30
Hélène Ahrweiler The fire beneath the ice	31
Pierre Restany Ο αυτοέλεγχος της Όπυς Ζούνη μεταξύ συγκίνησης και λογικής	36
Pierre Restany Opy Zouni's self-control between emotion and reason	37
Roland Duclos Οι ουτοπίες της Όπυς	40
Roland Duclos Opy's utopias	41
Όλγα Μεντζαφού-Πολύζου Η γεωμετρική αφαίρεση της Όπυς Ζούνη	42
Olga Mentzafou-Polyzou The Geometric Abstraction of Opy Zouni	43
Νέλλη Μισιρλή Όπυ Ζούνη: Στα όρια της φαντασίας και της πειθαρχίας	46
Nelli Misirli Opy Zouni: At the limits of imagination and discipline	47

1960-1964 ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΟ ΚΑΪΡΟ DRAWING IN CAIRO	51
1964-1968 ΠΡΩΙΜΑ ΕΡΓΑ EARLY WORKS	67
1965-1977 ΡΥΘΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ RHYTHM AND SYMMETRY	95
1972-1984 ΣΚΛΗΡΑ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ HARD EDGES	123
1977-1991 ΠΡΟΣΘΕΣΗ ΑΦΑΙΡΕΣΗ & ΓΡΑΦΙΣΜΟΣ SYNTHESIS ABSTRACTION & GRAPHICS	145
1974-1997 ΤΑΞΗ ΣΤΟ ΧΑΟΣ ORDO AB CHAO	159
1978-2003 ΚΥΒΟΙ CUBES	201
1992-2006 ΚΙΟΝΕΣ ΠΕΣΣΟΙ & ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ COLUMNS PILLARS & PYRAMIDS	225
1980-1999 ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ THE LIMITS OF IMAGINATION	249
2000-2008 ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΡΓΑ THE LAST WORKS	275
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ BIOGRAPHY	326 329
ΚΥΡΙΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / MAIN BIBLIOGRAPHY	332

Όταν ανοίγουμε τα παράθυρα του κλειστοφοβικού μας χώρου για να ανασάνουμε, η ψυχολογική μας διάθεση ανακαλεί αυτόματα, αποζητά μάλλον, την ευεξία που εκπέμπει ο ζωγραφικός κόσμος της Όπυς Ζούνη. Την ανάγκη της για μια οργανωτική τάξη ως αντίβαρο στην επέλαση της απειλητικής αταξίας, την καθαρότητα του εννοιολογικού της εξοπλισμού ως ανάχωμα στην επικρατούσα νοητική θολούρα, τη χρωματική αύρα και την αισιοδοξία του έργου της ως απάντηση στην καταθλιπτική μαυρίλα. Κάπως έτσι εμφανίζεται απρόσκλητη στη μνήμη μας, και μας δροσίζει.

Άγγελος Δεληβορριάς

When we open the windows of our claustrophobic space to breathe, our psychological mood spontaneously recalls—or rather longs for—the wellbeing which the painted world of Opy Zouni radiates: her need for an organisational order as a counterweight to the onslaught of threatening disorder, the purity of her conceptual apparatus as a bulwark against the prevailing mental haze, and the chromatic aura and optimism of her work as a response to depressing gloom. It is somehow like this that she appears, uncalled-for, in our memory, and refreshes us.

Angelos Delivorrias

Τάξη στο χάος

Στη δουλειά μου περνώ από πολλές αντιφατικές διαδικασίες. Είναι μια οργάνωση εικόνων χώρου, μια γεωμετρική γραφή, μια ανάλυση, μια διάλυση, που από τη γεωμετρία μεταφέρεται στη ζωγραφικότητα και την ύλη. Έφτασα σ' αυτή τη δουλειά από τη διάλυση και ανασύνθεση των μορφών. Η τάξη χτίζει το γεωμετρικό χώρο, που γίνεται φανταστικός, και η ύλη γίνεται μη παραστατική. Έτσι η επιφάνεια αρχίζει να γεμίζει με μια χειρονομιακή γραφή, από μια αυθόρμητη επιθυμία μου να περάσω την ατίθαση και προγραμματισμένη εξέλιξη της φύσης. Αρχίζω απ' την αυθόρμητη σχεδίαση, σκέψη, χρώμα, καταγραφή και μετά στήνω τη γεωμετρική δομή, αλλά μέχρι να τελειώσει το έργο μπορεί και να την έχω σπάσει. Δέχομαι το τυχαίο, αλλά και το καθοδηγώ συγχρόνως. Στον τρόπο της σκέψης και της υλοποίησης χρησιμοποιώ τη διαδικασία της πρόσθεσης αλλά και της αφαίρεσης. Αυτός ο διάλογος της γεωμετρικής με την αφηρημένη γραφή με απασχολεί από το 1978. Η διαδικασία της εκτέλεσης μιας ιδέας με γοητεύει. Υπάρχει το χρώμα, αυτή η άβυσσος, που πρέπει να ψάχνεις συνεχώς, να παίζεις μαζί του. Υπάρχει ακόμη και η τεχνολογία που μας προτείνει αδιάκοπα καινούριες οπτικές. Μαθαίνεις να βλέπεις χωρίς αρχή και τέλος, γίνεται άλλη διήγηση. Εξοικειώνεσαι σε καταστάσεις από τάξη σε αταξία, διότι η τάξη του σήμερα είναι πιο πολύπλοκη και δυναμική από αυτήν άλλων εποχών, λόγω της συνεχούς αλλαγής των τεχνολογικών μέσων, μέχρι ακόμη και των χρηστικών αντικειμένων. Στη διαδικασία επεξεργασίας μιας εικόνας περνάς από ανάλυση, σύνθεση, αφαίρεση, διάλυση μέσα σε δευτερόλεπτα. Για να προχωρήσεις πιο πέρα η εποχή μας απαιτεί στέρεη εικαστική παιδεία, που αν δεν την έχεις μπερδεύεσαι και χάνεσαι μέσα στις διαδικασίες. Ο καλλιτέχνης είναι δημιουργός εικόνας και η εποχή μας είναι η εποχή της "εικόνας". Μπορεί να έχει απαλλαγεί από την απεικόνιση αλλά όχι από την εικόνα. Αυτό που δημιουργεί είναι η δική του εικόνα, η απεικόνιση της φαντασίας και της σκέψης του, που έχει σχέση πάντα με το παρόν. Υπάρχει σήμερα μια εξάσκηση στην όραση και στην ακοή, σε αντιπαράθεση με τη μέχρι τώρα εξοικείωση στο διάβασμα. Αλλάζει το σύστημα και εξελίσσεται ραγδαία σε αλλαγή γλώσσας, κώδικα. Η μεγάλη πρόκληση είναι ότι μπορείς να κάνεις το δικό σου puzzle, που δευκολύνει την προσωπική σου τάξη μέσα από διάσπαρτα και ετερόκλητα στοιχεία, γνώσεις κλπ, πράγμα που άλλοτε ήταν ανέφικτο. Ανοίγουν νέοι ορίζοντες, με τον κίνδυνο όμως της αποτελμάτωσης, αν αποδειχθείς ανίκανος να συνθέσεις το δικό σου puzzle. Η ζωή σήμερα παρέχει τις δυνατότητες μεγάλων διευκολύνσεων, αρκεί νάχεις τον κώδικα πρόσβασης. Ο άνθρωπος μπορεί να είναι κάτοχος τεράστιων εγκυκλοπαιδικών γνώσεων, αλλά να αδυνατεί να διεκπεραιώσει πολύ απλές δουλειές, που στο πρόσφατο παρελθόν δεν απαιτούσαν καμιά προσπάθεια πρόσβασης, λόγω της αμεσότητας της λειτουργίας τους.

Το τέλος του αιώνα μας ανοίγει τρομερές προοπτικές στην επεξεργασμένη εικόνα. Το περίεργο είναι ότι τα οράματα των σουρεαλιστών, της οπτικής τέχνης, της pop art, του Escher κ.ά. συναντάμε συνεχώς στην επεξεργασμένη εικόνα μέσω video, PC και άλλων ηλεκτρονικών μέσων. Οι καινούριες γενιές των καλλιτεχνών, που βιώνουν όλα αυτά τα σύγχρονα μέσα, θα γεννήσουν με τη σειρά τους νέες εικόνες και νέα οράματα.

Μετά απ' αυτές τις σκέψεις, θέλω να ξεκαθαρίσω ότι δεν υπάρχει προγραμματισμός της επόμενης μέρας στην τέχνη, είναι αυτό το απίθανο απρόβλεπτο, που υπάρχει στη φύση.

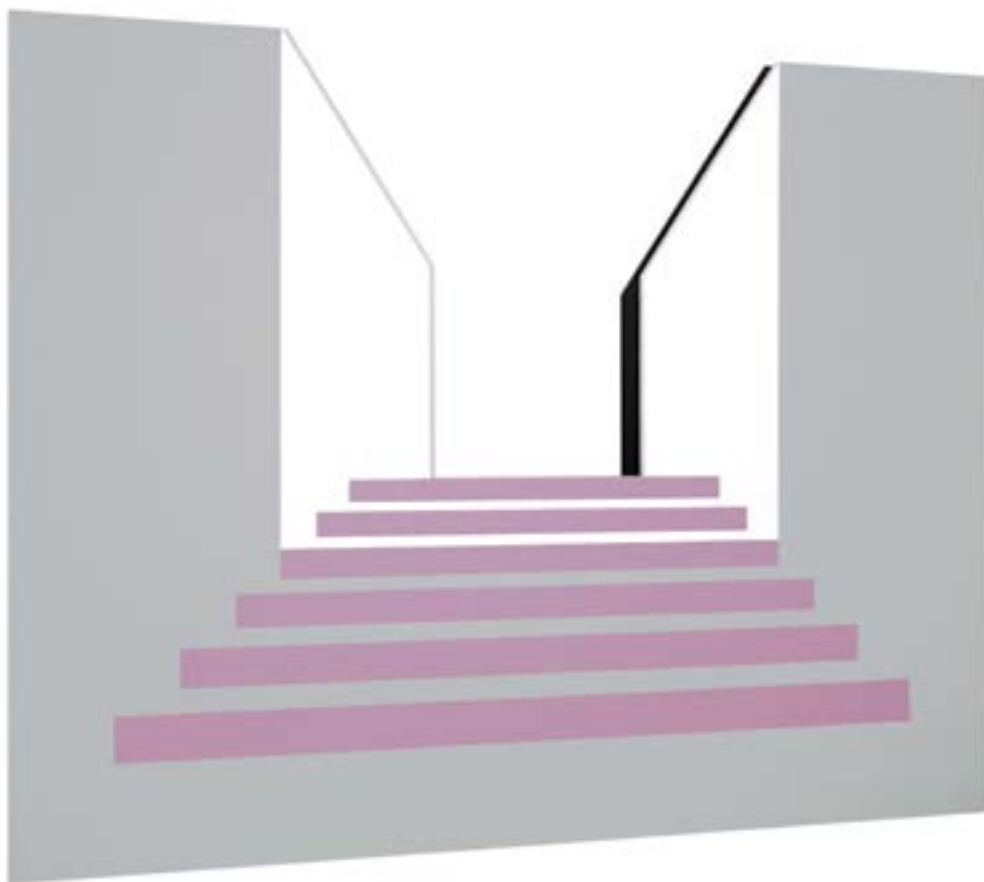
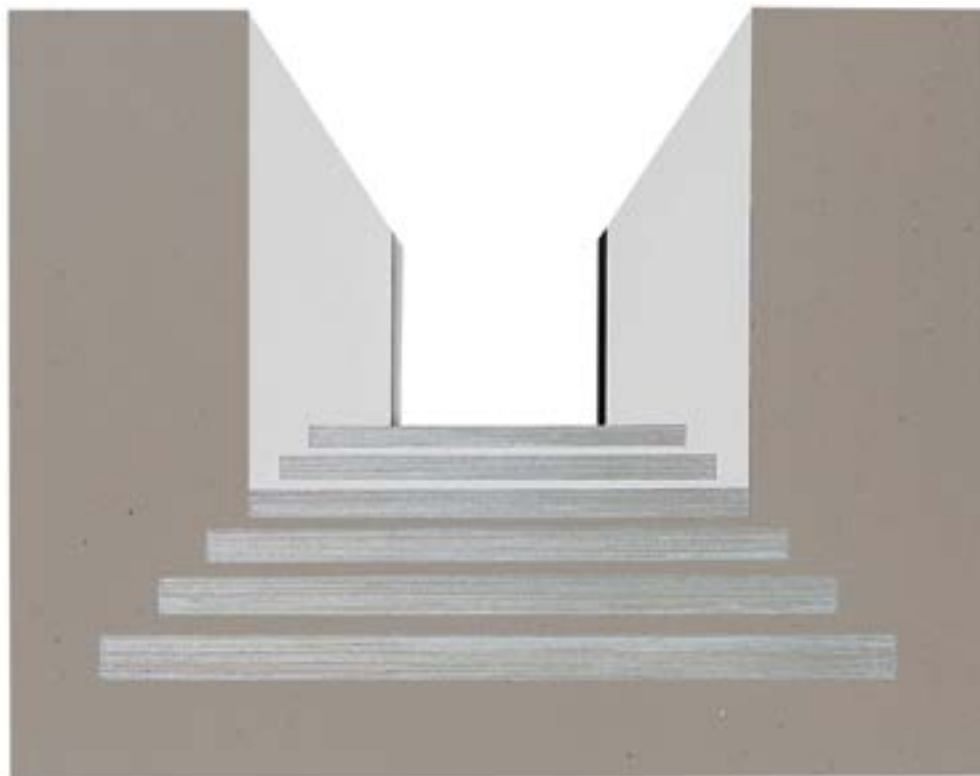
Ο. Ζ.

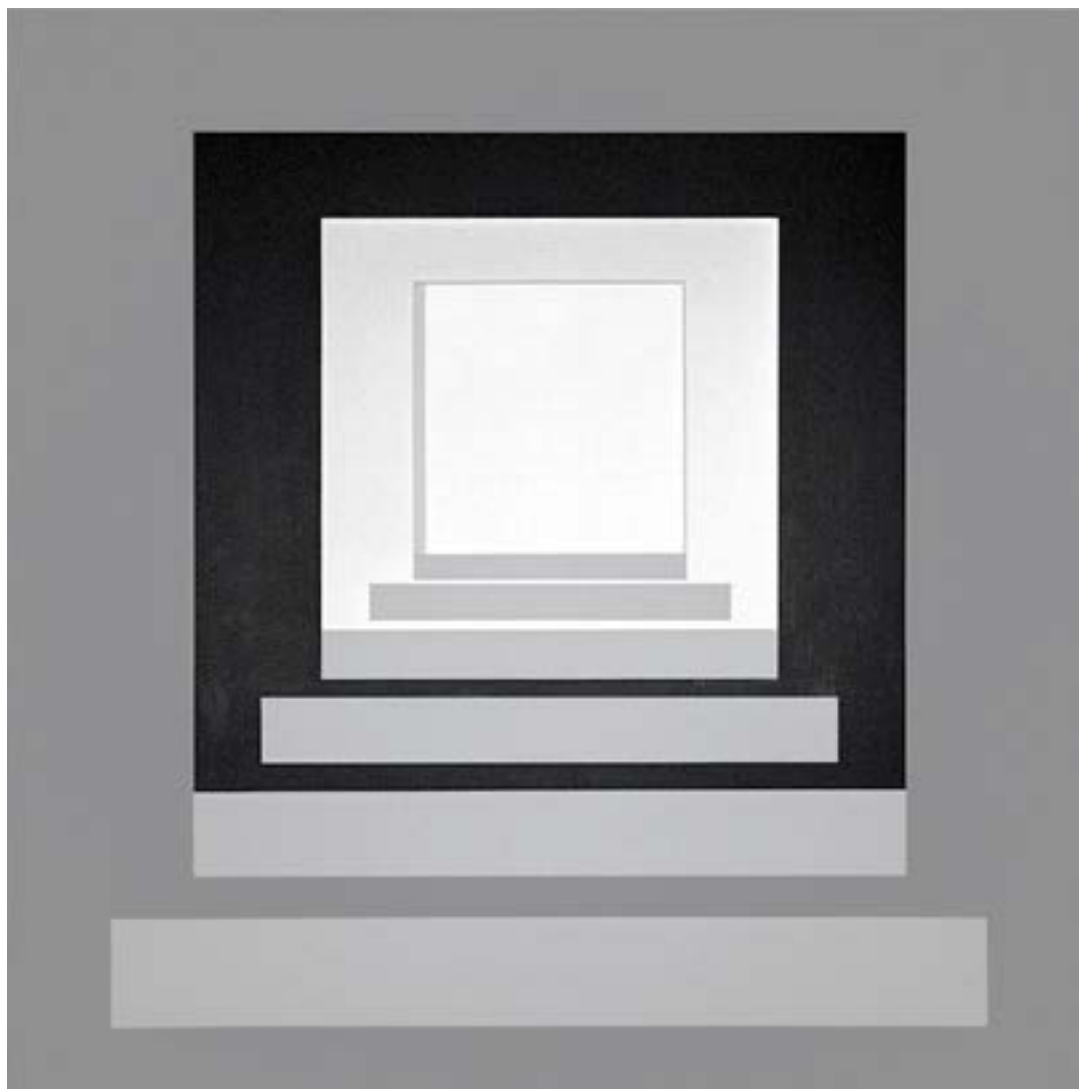
Ordo ab Chao

In my work I go through many contradictory processes. This involves organising images of space, geometric writing, analysis and breakdown, which move from geometry to painting and matter. I have come to this work after breaking down and re-arranging forms. Order constructs geometric space which becomes imaginary, while matter becomes informel. The surface is taken up by a gestural idiom, derived from my impulsive desire to express the undisciplined yet programmed evolution in nature. I set off with impulsive drawing, thoughts, colours and recording; then I proceed to organise the geometric arrangement which, however, I may decide to break before the work is finished. I am receptive to fortuity, but I also guide it. In the process of thinking and realising my thoughts, I remove and add elements. I have been considering this dialogue between geometry and the abstract idiom since 1978. The process of realising an idea fascinates me. There is colour, this abyss; you must delve incessantly, you must play with it. Then, there is technology, which constantly offers us new viewpoints. You learn how to see with no beginning or end; the plot changes. You become familiar with situations which range from order to disorder because today's order is more complex and dynamic than that of the past, due to the constant changes in technology, which can also be seen in the objects intended for use. While processing an image, in a matter of seconds you analyse, compose, remove, break down. In order to go beyond that, in our times you need solid foundations in art and if you haven't got them, you become confused and lose your bearings in procedures. The artist is a creator of images and we live in a time of "images". He may have freed himself from the representation of the image, but not from the image itself. What he creates is his own image, the representation of his fantasy and thought, invariably associated with the present. Our vision and hearing now seem to be better-trained, compared with the familiarity we have so far had with reading. The system goes through changes and rapidly evolves towards a change of language and code. The greatest challenge is that you can now build your own puzzle which facilitates your personal order through dispersed and diverse data and knowledge. This had been impossible in the past. A broader scope is now lying ahead, but there is also the risk of stagnation if you prove incapable of putting together your own puzzle. Life today affords great facilities, as long as you know the password. Humans may have extensive encyclopaedic knowledge but may still be unable to perform the simplest of tasks, access to which, until very recently, required no effort at all due to their functional directness.

The forthcoming century, I think, will open up new doors for people to reach images. We will be able to have images within our home as easily and economically as we have music today. Naturally, there will continue to be a difference between a live concert or a unique painting and the mass products in the worlds of music and images. Having expressed these thoughts, I would like to make it clear that, in art, there is no such thing as "planning for the next day"; but there is that magnificent and unpredictable element found in nature.

O. Z.

Ανοιχτές Σκάλες, 1979

Ακρυλικό σε κατασκευή από χαρτόνι, 71 x 85 εκ.

Open Steps, 1979

Acrylic on cardboard construction, 71 x 85 cm

Ανοιχτές Σκάλες, 1977

Ακρυλικό σε ξύλινη κατασκευή, 122 x 154 εκ.

Open Steps, 1977

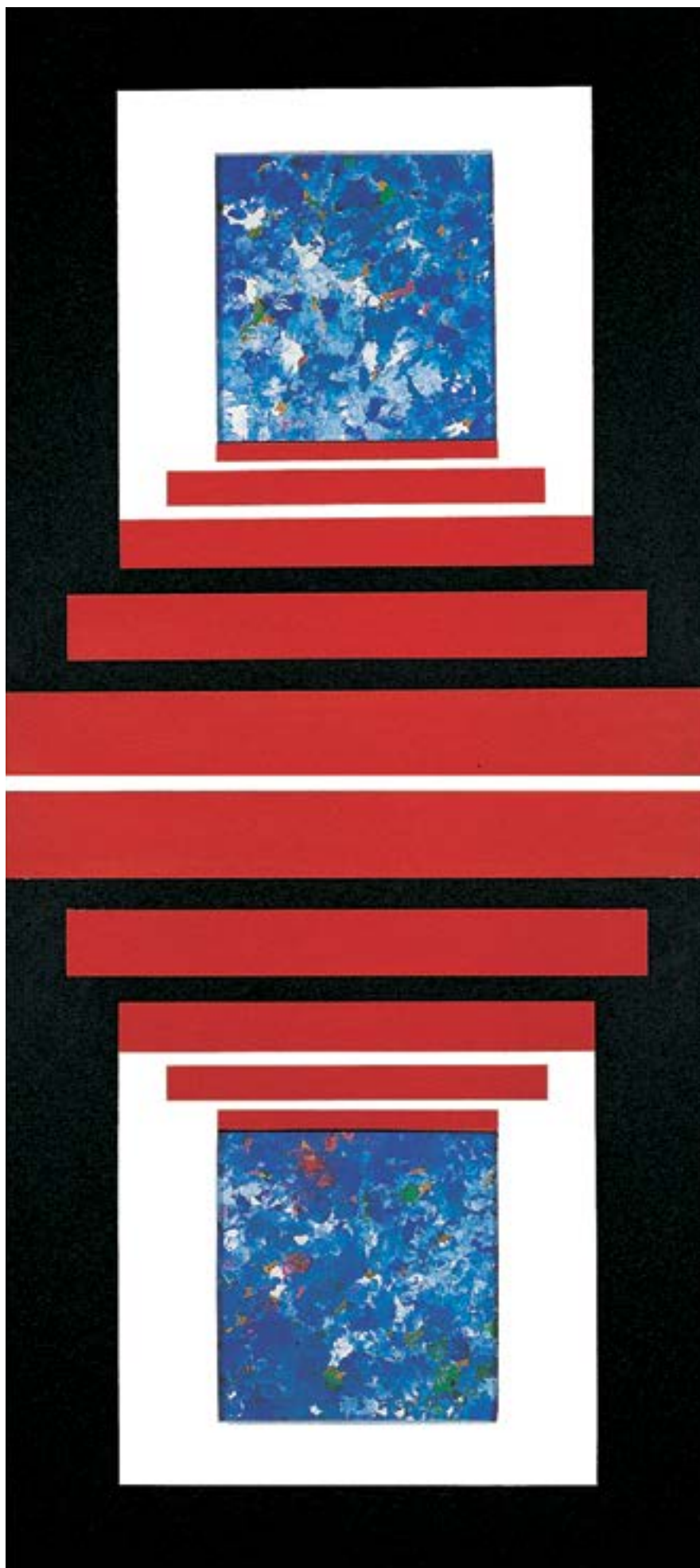
Acrylic on wooden construction, 122 x 154 cm

Σκάλες προς Τετράγωνο Άνοιγμα, 1977

Ακρυλικό σε ξύλινη κατασκευή, 122 x 122 εκ.

Steps Towards a Square Opening, 1977

Acrylic on wooden construction, 122 x 122 cm

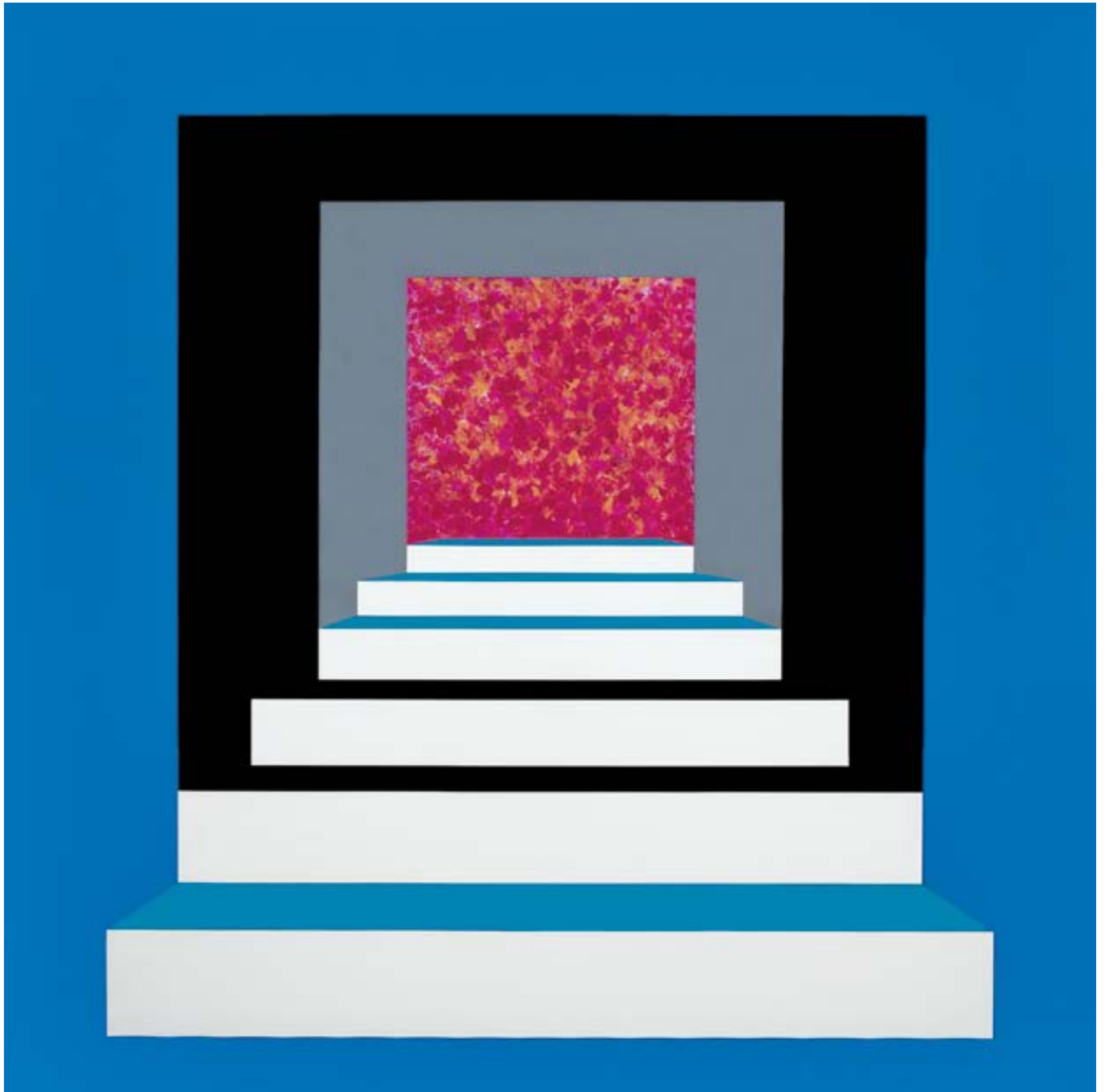

Κόκκινος Κύκλος, 1996

Ακρυλικό σε ξύλινη κατασκευή, 112 x 51 εκ.

Red Circle, 1996

Acrylic on wooden construction, 112 x 51 cm

Σκάλες προς Τετράγωνο Άνοιγμα, 1990
Ακρυλικό σε καμβά, 160 x 160 εκ.
Steps Towards a Square Opening, 1990
Acrylic on canvas, 160 x 160 cm

ΧΑΡΤΑΕΤΟΙ 1998-2001

Από το 1987 καταπιάνομαι με πολύγωνα και μελετώ από τότε πολυποίκιλες μορφές εξαγώνων. Το 1998 σκέφτηκα ένα ακανόνιστο οκτάγωνο, που για μένα είναι η ανάκληση του χαρταετού. Επιδίωξα την ανάλυση των εσωτερικών σχημάτων και χρωμάτων με συμμετρικές λύσεις πάνω στα τρίγωνα που σχηματίζονται από ευθείες που ξεκινούν από το χρωματικό κέντρο βάρους του οκταγώνου και καταλήγουν στις κορυφές του, υποβάλλοντας έτσι μια δυναμική αίσθηση. Καθένα απ' αυτά τα οκτάγωνα είναι αυτόνομο, αλλά μπορεί να δημιουργήσει μαζί με άλλα δύο, τέσσερα ή έξι μια επίτοιχη εγκατάσταση.

Ο. Ζ.

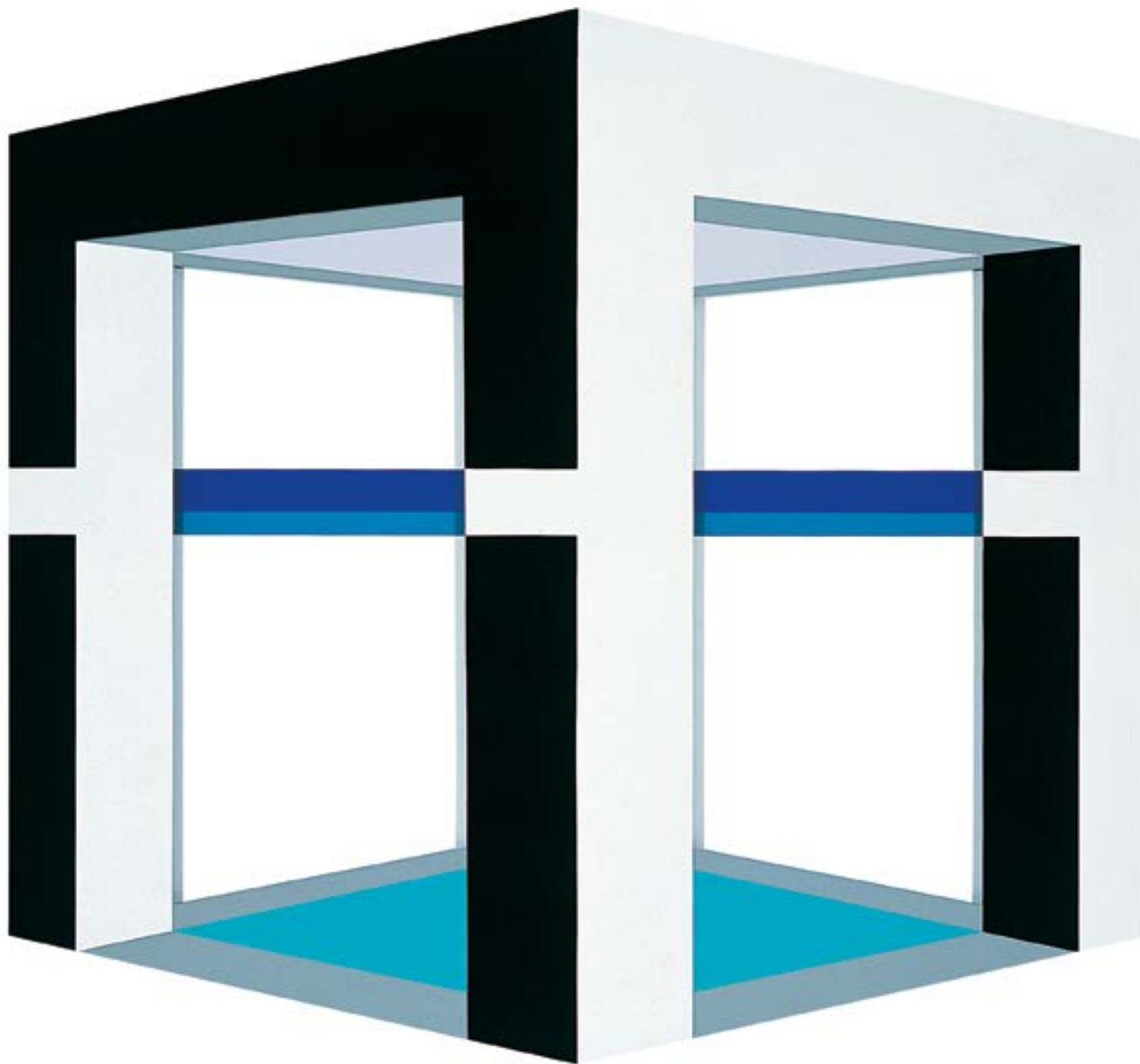

KITES 1998-2001

Since 1987 I have been working with polygons and studying various forms of hexagons. In 1998 I thought of an irregular octagon, which for me is the revocation of the kite. I sought the analysis of internal shapes and colours with symmetrical solutions on the triangles formed by the lines which start from the chromatic centre of gravity of the octagon and end at its points, thus presenting a dynamic feeling. Each of these octagons is autonomous but together with another two, four or six, can create a wall installation.

O. Z.

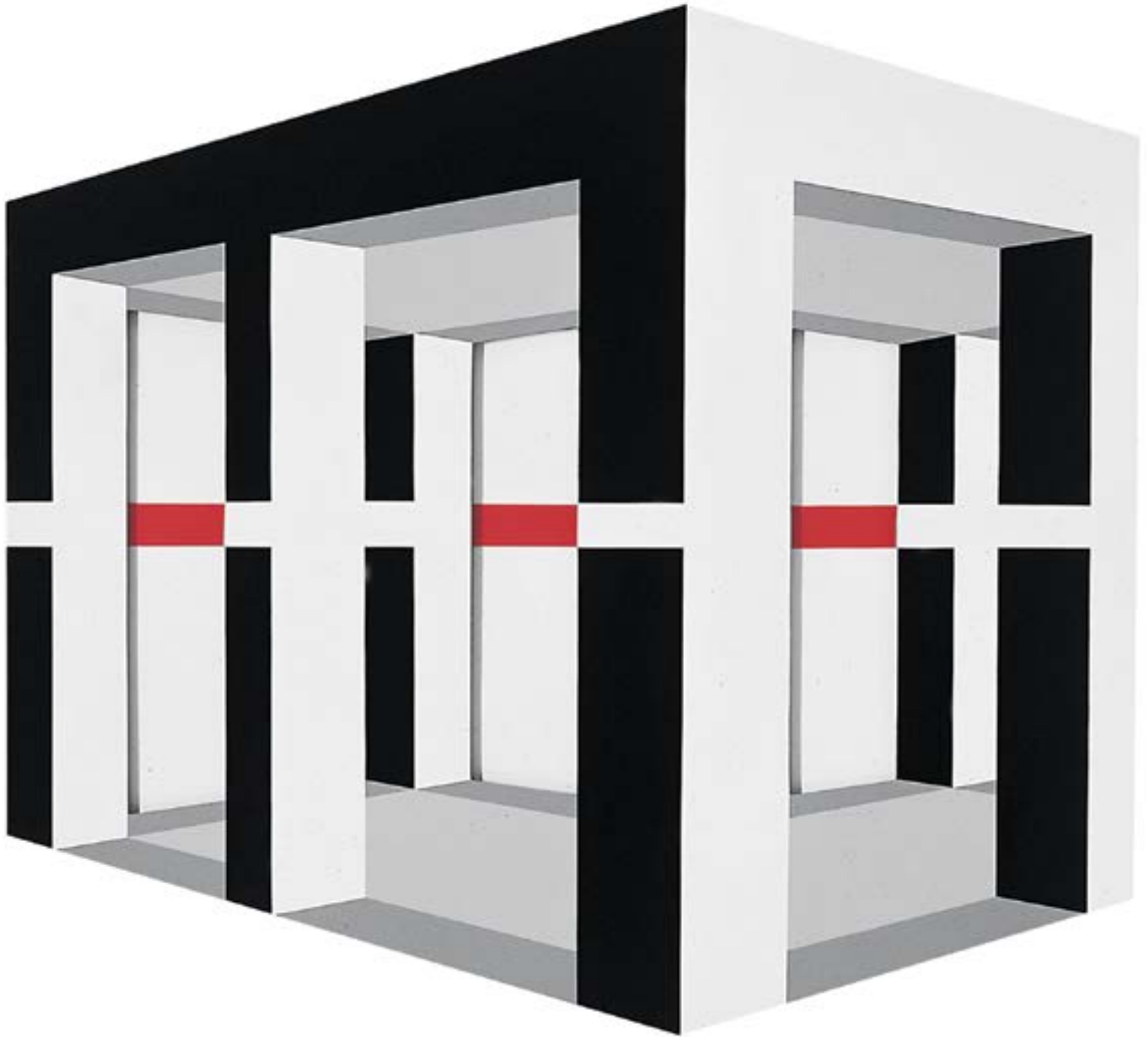

Δύο Πύλες, 2003

Ακρυλικό σε ξύλινη κατασκευή, 200 x 216 εκ.

Two Gates, 2003

Acrylic on wooden construction, 200 x 216 cm

Ασύμμετροι Κίονες – Σκιές, 1999

Ακρυλικό σε ξύλινη κατασκευή, 139 x 150 εκ.

Asymmetric Columns – Shadows, 1999

Acrylic on wooden construction, 139 x 150 cm